

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. II. cap. 17. & 18. de argumento contra eas historico

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

tunc tegete pœnitentium peccata, quod ad pœnam non reservat, sed debitum pœnæ remittit, idque probat ex Augustini in Psalmum trigessimum & secundum Sententiâ. Addit loco responsi Bellarmin. Sed in eodem loco est hujus objectionis solutio; significat enim Lombardus, de Pœna aeterna intelligendum esse, quod dicitur. Et ideo, inquit, sicut interius Gratiâ suâ animam illuminat, ita & simul debitum aeternæ mortis relaxat; Ipse enim per seipsum peccata pœnitentium tegit, & tunc tegit, quando ad pœnam non reservat. Et paulò infra: Ita ergo dicit à DEO tecta, ut DEVS non videat, id est, aeternaliter puniat. Cætera non addo, ut potè, quorum antea jam ratio fuit habita. Referri autem ad hanc priorem quoq; debet partem, quod Bellarminus, ubi è Chemnitio contra Indulgentias Chrysostrami adduxit testimonium, addidit, eandem quoque Sententiam habere Augustinum, his expressam verbis: Non dixit Deus, vade in Orientem, & quere Justitiam; naviga usque in Occidentem, ut accipias Indulgentiam. Dimitte inimico tuo, & dimitteret tibi, &c. Sed, ita iterum Bellarminus, subjuncto simili ex Bernhardi Scriptis testimonio, respondet, testimonia hæc nihil efficiunt. Primum enim loquuntur de justificatione impii ac remissione culpæ, non de solo reatu pœnæ, de quo nos loquimur. Deinde solum probant, non esse necessariam absolutè vel peregrinationem, vel Eleemosynam ad remissionem peccatorum; alioquin pauperes & ægrotantes spe omni carerent; & satis novimus, posse hominem per internam conversionem ad Deum ita vehementer accendi in amorem DEI & de suis peccatis dolorem, cum proposito Confessionis, ut continuo recipiat remissionem omnium culparum & pœnarum. Sed non ideo inutilis sunt Eleemosynæ & peregrinationes, & hoc solum contendimus ad versus hæreticos. Ac ut omittam de Eleemosynis, de quibus infra, idem præter Chrysostrum & ante Bernhardum, idem inquam Augustinus ad Clerum & populum Hipponensem scribit se authorem fuisse, ut quidam ad loca Sancta suscipere peregrinationem. In posteriori hujus ultimæ Tractationis de Indulgentiaria parte ea Chemnitii verba ægrius fert Bellarminus, quibus scribere non dubitavit, Veteres aliquando nimis largiter & verbis nimium magnificis Disciplinam, quæ vocatur, Canonicam commendasse, Augustinum inter & præter alios scripsisse, Deum illis de peccatis præteritis propitiari. Et ut ostendat, quid patientia pœnarum temporalium possit apud DEUM, præter alia hæc imprimis urget ex Augustino verba, quibus Regii Palatii à DEO desideria, domine, ne in furore tuo arguas me, neque in irâ tuâ corripas me, explicavit: Petit, ne in indignatione arguatur, neque in irâ emendetur, tanquam dicens DEO, quoniam ista, quæ patior, multa sunt, magna sunt, quaeso, ut sufficiant; & incipit illa numerare, satisfaciens Deo, obferens illa, quæ patitur, ne priora patiat. Quæ vel in antecedentibus habet ex eodem loco Bellarminus, vel in sequentibus ex Augustini in Psalmum quinquagesimum Explicatione, jam supra responsum acceperunt, sicut & de cæteris omnibus suo dictum est loco, ut quam brevissimè nunc possint expediri. Quod enim attinet responsum Lombardi, quo Bellarminus infirmare conatur Augustini clarissimam de peccatorum pariter & pœnarum remissione à Palæ Regio tam insigniter commendatâ explicationem, quasi de pœnis tantum aeternis debeat intelligi, ad rem facit perparum. Qui enim remittit, quod majus est; cur non remitteret etiam, quod minus est? ostensumque est antehæc ex professo, quæ supersunt fidelibus in hac vitâ post gratuitam peccatorum remissionem calamitates, ex Augustini Sententia esse non pœnam, videlicet propriè dictam, sed Medicinam; non damnationem, à Justitia vindicatrice, sed castigationem ab amore paterno profectam. Idem dici debet de responso Bellarmini ad Augustini contra Peregrinationes Indulgentiarias testimonium, dum in eo de justificatione impii ac remissione culpæ, non autem de reatu pœnæ agi putat. Si enim causa ejus, quod majus est, ipsius nimirum Justificationis ac peccatorum remissionis, peregrinationes ad loca procul dissita instituere non est necessum; neque id fieri necessum erit causa ejus, quod minus est, expiandi videlicet solius pœnarum temporalium reatus, quam necessitatem absolutam ipse Bellarminus defendere non est ausus, id quod itidem supra in Vindictis hujus ex Augustino testimonii circa hanc de Peregrinationibus ad loca Sanctorum Religiosis, non raro irreligiosis, Quæstionem contra Stalenum, prolixissimum earum defensorem est ostensum, ubi simul actum fuit de eo Augustini testimonio, quo vitus fuit Bellarmino Sanctus Pater has Peregrinationes Religiosas quibusdam commendasse. Chemnitii judicium de Augustini & aliorum quorundam Ecclesiæ Doctorum Sententia, quoad effectum disciplinæ, ut vocatur, Canonicæ, Bellarminus non tam iniquè debuit traducere, si ea attendere voluit, ut omninò debuit, quæ ad ejus explicationem addidit. Postquam enim citata Augustini, & similia Tertulliani, Cypriani, Ambrosii verba adduxit, notanter, ne videlicet in sinistram & heterodoxum detorqueantur sensum, sub-

junxit: *Talia sunt, quæ Salvâ Fide* (non solum Lutherana, ut Bellarmino videtur, sed Evangelico-Apostolica, & hinc verè Catholica) *nec possunt, nec debent*, sicut sonant, accipi & intelligi, id quod Gropperus, Scriptor Enchiridii Colonienfis, ipsi Bellarmino sub initium Tractationis de Pœnitentia inter ceteros, qui hoc argumentum contra hæreticos tractarunt, commendatus, fatetur. *Expiatio enim, propitiatio, ablutio, purgatio, redemptio & reconciliatio pro peccatis solius Christi meritum est, quod juxta Scripturam verbo & Sacramenti offertur & Fide accipitur.* Gropperus igitur tales Veterum hyperbolas non male imitatur hoc tropo, quod scilicet talis Disciplina fuerit incitamentum ad veram Pœnitentiam, in qua Fide propter Christi meritum peccata expiantur & abluuntur, & credentibus placatur DEUS. Bellarminus quidem in suis Recognitionibus ad libros de Sacramento Pœnitentiæ mox à principio scribit, hoc Enchiridion Gropperi tum hic, tum in præfatione libri de Matrimonio inter libros Catholicos posui. Sed quanquam ipse Vir Catholicus semper habitus est, in eo tamen Enchiridion non leves inveniuntur errores, ut indicavimus alibi, ut non sine lib. III. de causa is liber in Indicem prohibitorum sit redactus. At quos Bellarminus & Romani In- Justif. c. 3. quiritores pro erroribus habent, sine dubio errores esse non agnoverunt, quorum nomine illud Enchiridion scripsit, & quibus Vir Catholicus fuit, Posservino etiam nullius de eo suspitionis mentionem faciente, aliàs nihil omittente, quod ad hujus vel illius auctoris ullâ ratione suspecti notationem pertinere visum fuit. Neque etiam Bellarminus indicavit, ea, quæ Chemnitius exinde adduxit, inter Errores ejus non leves referri debere; omninò indicaturus, si contra mentem Patrum, quorum Sententias explicare studuit, in specie contra mentem Augustini, quidquam per errorem scripsisset, aliqua correctione dignum. Ut ad eò illud tam diu suum hic obtineat locum, quamdiu contrarium à parte adversariâ non fuerit sufficienter demonstratum. *Ultimum* quod refertur Augustini testimonium, quo Bellarminus pro ostendendo effectu patientiæ penarum temporalium utitur, nihil iterum præstat auxilii. Præter ea enim, quæ supra in Examine ejus ad Controversiam de Igne Purgatorio sunt dicta, hic solum notetur, nihil omninò illud continere, quod vel ad Satisfactiones Pontificias, vel ad Indulgentiarum nundinationem vi etiam adhibitâ trahi possit. Non ad illas, cum Augustinus ad mentem Regii Placitis agat de calamitatibus à DEO impositarum passione, Bellarminus autem de Satisfactionibus & Satisfactionibus per homines tanquam Judices junctis. Neque verò etiam ad hanc, quæ hæc Satisfactiones & Satisfactiones intercedente Satisfactione pecuniaria redimi possunt, ut potè quam Augustino in mentem non venisse nec venire etiam potuisse hætenus ita est ostensum, ut ad rem ipsam super amplius sit nihil, Satisfactione exhibita ad quævis, quorum usu vel potius abusu Bellarminus stabilire conatus est Indulgentias. Quæ enim alii habent post Bellarminum, & ut plurimum ex Bellarmino, paucis quibusdam additis, nominatim Josephus de Vojsin peculiari de Julio secundum Ebraeorum & Christianorum doctrinam Tractatu, ante annos non ita multos publicato, sæpius in hoc argumento ad Augustini provocans auctoritatem, ea ex dictis facile intelliguntur. Nunc ob signo hunc locum verbis Bellarmini notatu dignissimis, ac inusitatum candorem exhibentibus: *Sicut probandum non est quod aliqui pro, sed minus fortassis zelo de indulgentiis quibusdam ex causis levibus concessis obloquuntur, quod faciunt Johannes Gerson, Dominicus à Soto, Andreas Vega, quibus multo plures & Confessione Gerhardi Catholici possunt adjungi; sic laudandus merito est Clemens Octavus, Pontifex Maximus, quod Decretum Concilii Lateranensis sub Innocentio III. de moderandis indultis Indulgentiis, & Decretum Tridentini de revocandis Indulgentiis ad veterem & probatam Ecclesiæ consuetudinem executioni mandare studuit; Veteres enim parçissimos fuisse in conferendis Indulgentiis notissimum est.*

DE
EXTREMA UNCTIONE
LIBRI
CAPVT QVARTVM.

IN totâ hæc tractatione unicus tantum est locus Augustini, qui videtur esse genuinus, adque hoc Institutum pertinens; cætera, quæ Bellarminus ex eo adducit, proprio sunt judicio suspecta, atque hinc minus idonea, ex quibus aliqua instituatur demonstratio, ita insuper comparata, ut ad rem ipsam nihil aut parum conducant, id quod paucis ostendendum erit. Et quidem primò ad Innocentium hujus nominis primum Pontificem Roman.